

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rekopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če so natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Denar pa papir.

(Konec.)

Odkar se vtika država v vse naše očitno življenje, dobiva zmerom več potreb in za te ji je treba denarja. Njega vleče iz davkov in da si so le-ti veliki, vse eno še ne zassegajo za vse potrebe, kar jih ima država.

Kaj si torej hoče? Jezero in jezero gobcev in gobčevkov sega po nje vimenu in čem manj je v njem, tem več ji prizadejo sile. Hoče ali noče, kje kako se jih mora otresti in ker nima več sama mleka za nje, išče ga na posodo — država dela dolgé. Denar iz papirja je tak dolg in sedaj se ga za celih 400 milijonov pomiče po svetu.

Državni denar iz papirja, „staatsnote“, glasi se na 1 gld., potem na 5 in na 50 gld. Podlage ta denar nima. Na njem stojé le besede, da ga vzame c. kr. davkarija za 1, 5 ali 50 gld. na mestu srebra. To je vsa podlaga tega denarja. Če gre za pravo, so mu tedaj davki podlaga.

Pri nas se jemlje in izdaja ta denar brez vsega premišljevanja, saj ga vzame tudi c. kr. davkarija. Va-njo pa znosimo itak skorej ves denar, kar ga imamo, tedaj nam je lahko vse eno, kak da je. Drugače pa je to pri drugih državah. Tam imajo druge davkarije, le-te pa so izbirljive. Nič jim ga ne vzamó kar tako in naravno je po takem, da ga tudi ljudje v drugih državah ne jemljó radi, vsaj ne brez vsega odškodovanja. Tudi pri tem denarju pride zato agio ali nadavek na vrsto. Le-ta pa boli njega, ki ga mora dati.

Vsled tega je s tem denarjem prava sitnoba, čeprav ne rečemo, da ni dober in sedaj še tudi ni strahú, da pride ob veljavo. Dokler še tekó davki, še že ide, kaj pa, ko bi kedaj kje kako zastali? Kakor bi pihnil, zginili so tudi ti denarji. Brez vse podlage so, nihče bi ne dal za nje beliča, naj bi jih še človek toliko imel.

To vedó ljudje po svetu in zato nima zunaj cesarstva tega denarja nihče rad. Vseh 400 milijonov bode tedaj brž ko ne pri nas, v našem cesarstvu. Vsa nezgoda bi pa po takem le nas zadela, ko bi déla kedaj država ta denar iz veljave. Sedaj tudi za to še ni strahú. Predno bi to država storila, napela bode še vse žile, da bi tako nezgodo odvrnila od sebe.

Isto se vidi že tudi iz tega, kako sedanja vlada postopa z državnim denarjem. Kar stoji grof Taaffe na krmilu in kar ima dr. pl. Dunajevski drž. denar v rokah, gleda se z vso srkbjo na to, da ne izda država več, kakor prejme denarja. Doslej še ni imela sreče, da bi bila to dosegla. Pač je bila lani že blizu in letos bilo bi še le malo primanjkovalo, ko bi ne bilo strahú, da počí — puška. Ta strah je kriv, da bode letos za kacih 66 milijonov premalo denarja v drž. blagajnah.

Malo to ni, vendar pa ima še država zmeraj toliko „kredita“, to je zaupanja pri denarnih možéh, da ji dajo toliko in še več na posodo, ako potrka na njih vrata. Da pride torej država že kmalu „na bobenj“, za to še sedaj ni strahú, vendar pa je treba, da ona varčuje, kar in kjer se da.

Za to si prizadeva sedanja vlada tudi v resnici veliko ali kar enkrat živi, to se ne more vkončati v kratkih letih in prejšnje vlade, liberalne od pet do glave, bile so spravile toliko „spačkov“ na svitlo, to se pravi novih naprav, ki žró leto na leto veliko denarja, a človek jim ne ve prav uzroka, čemu da so na svetu.

Take naprave pa je veliko lažje poklicati na svitlo, kakor pa jih odpraviti. V oni dobi je nastala dolga vrsta novih uradov in ti stanejo veliko denarja a izmed starih, poprejšnjih vam za to le enega ni zmanjkalo. Poleg starih zalaga še torej država nove in je to najhujše, da države za to niso le za ped na bolje spravili. Težko tedaj, da bi bilo vseh potreba.

Uno leto je drž. zbor izvolil poseben od-

bor ter mu je sitno delo naložil, naj prevdarja, kje da bi se dalo kaj prihraniti v drž stroških. Doslej pa še nismo zapazili sledu njegovega dela, vendar pa klice že veliko število državnega denarja iz papirja dovolj, da je državi sila treba biti varčni.

Državni zbor, njegova sestava in pravice.

(Dalje.)

Ako razdelimo vse poslance po gori omenjenih štirih skupinah, dobimo te-le številke: Veliko posestvo pošilja na Dunaj 85 zastopnikov, mesta in trgi 115, trgovinske zbornice 22, kmečke občine pa 131. Akoravno je v Avstriji kmetov največ, imajo le 16 poslancev več kakor mestjani in tržani. Vsi drugi stanovi imajo skupaj 222 zastopnikov, torej veliko več, kakor kmečke občine.

To prihaja od tod, ker ima pri drugih stanovih vsak poseben volilec, ki le 5 fl. davka plačuje, pravico voliti poslanca neposredno, kmečki posestniki pa morajo voliti le posredno t. j. morajo voliti še le volilne može, kateri potem gredo volit poslanca. Na 500 kmečkih posestnikov pride samo eden volilen mož. Občina, ki plačuje n. pr. 2000 gld. davka, nima tukaj večje pravice, kakor eden sam tržan ali meščan, ki plačuje le 5 gld. Vsakdo vidi, da tukaj pravice niso enakomerno razdeljene bremenom.

Ali vsaka dobra stvar more imeti napake, te se morajo pa popraviti. Tako je tudi z volilno postavo. Naši možje se napirajo na to, da bi popravili to postavo na korist kmečkim občinam. Kmetje torej, ki svoje može volijo, sami sebe podpirajo. Volitve, v katerih si kmečki posestniki izbirajo volilnih mož, imenujejo se prvotne volitve. Da so volilni može vrli in zanesljivi, za to morajo skrbeti prvotni volilci.

Volijo se poslanci na 6 let. Ko se prvokrat v tej šestletni dobi snidejo na Dunaju, zberejo se v cesarski prestolni dvorani. Na desno pred prestol se vstopijo udje gosposke zbornice, na levo pa udje spodnje hiše. Cesar pridejo obdani od nadvojvodov in ministrov se vsedejo na prestol ter berejo prestolni govor. V njem se navadno pohvalno izrečejo o delavnosti zbora v pretekli dobi, ter naznanijo, kak posel čaka poslance v novi dobi. V času pa se prestolni govor predbere v zbornici in to po ministru. Vendar pa mora govor podpisan biti od cesarja.

Od kraja je najstarejši poslanec predsednik zboru. Zatem se potrdijo volitve posameznih poslancev. To se zgodi ali kmalu v zboru, ali pa se zadeva izroči posebnemu odboru, ki se imenuje „legitimacijski“ odbor.

Zbirajo se poslanci v lepi novi hiši, katera se je postavila l. 1883. Deli se ta palača

v dva glavna dela. Na eni strani je gosposka zbornica, na drugi pa zbornica poslancev. Razven dveh velikih dvoran, odločenih za javne seje, je v njej še tudi mnogo manjših, kjer se shajajo razni odbori, klubi itd., ali kjer imajo pisarne, knjižnice itd.

Ko se volitve poslancev potrdijo, voli se predsednik in dva podpredsednika. Ti trije sedsedejo potem prirejene jim sedeže. Sedež predsednika je v sredi. Temu nasproti pa so sedeži poslancev v polukrogu; zadnji so višji od prvih. Med predsednikovo mizo in med sedeži poslancev je miza „stenografov“ za osem oseb. Ti sproti zapisujejo vse, kar se v zboru govori. Ono, kar so zapisali, se potem prepíše in tiska. ter se zove „stenografični“ zapisnik. Ob desnici predsednika sedijo v zbornici Slovani: Slovenci, Čehi in Poljaki. Proti levici predsednika sedijo liberalci, t. j. oni, ki bi drugim le gospodovali radi, ne pa, da bi enaki bili z drugimi. K njim spada veliko Nemcev, Judov, pa tudi slovanskih odpadnikov. Vsi so večidel nasprotniki svete katoliške cerkve in Slovanov. Med temi so tudi poslanci iz naših mest in trgov, n. pr. Ausserer, Foregger itd. Nekako v sredi med desničarji in levničarji pa sedijo „konservativni“ Nemci, t. j. taki, ki hočejo, naj imajo v Avstriji vsi narodi enake pravice, naj se pa tudi katoliški cerkvi da in pusti, kar je njenega. Konservativni Nemci in Slovani imajo zdaj v državnem zboru večino proti liberalcem.

(Konec prib.)

Gospodarske stvari.

Redkev, okusna hrana.

Dobra je redkev, pa tudi zdrava, zato jo ima rad gospod na mizi, pa tudi kmet, se vé, da to le v pravi meri in le bolj za priboljšek drugi, tečniši jedi.

Pri nas ni ne vrta, da je nima in največkrat tudi v obeh vrstah, v katerih je redkev za rabo. Redkve je namreč dvoje vrst, letna in zimska. Prva se povžije po letu, druga pa po zimi in ker je lahko obojno sejati, zato se ona tudi že povsodi nahaja v obeh vrstah.

Zemlja, v katero češ saditi redkev, mora biti rahla in delati ti jo je treba precej globoko, kajti redkev rine svoje korenine precej globoko v prst. Da ljubi zemljo mokro, vendar pa toplo lego, tega se je prepričala že vsaka gospodinja, ako je videla, da ji je katero leto redkev dobro ugodila, drugo leto pa ne tako. Lehko je videla, zakaj je bilo tako eno in zakaj drugače drugo leto.

Gnoja, posebno svežega ni dobro spravljati na gredo, na katero češ kmalu redkev saditi, kajti korenje redkve bilo bi le grenko in kosmato še po vrhu. Ne eno pa ne drugo